

ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Незважаючи на багаторічне використання, потенційні можливості інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті не є вичерпаними. Більше того, ці можливості розвиваються швидше, ніж педагогічні основи та практика їх використання в освітньому процесі. В цілому, застосування ІКТ забезпечує автоматизований самоконтроль, що виконується без участі викладача, з констатацією помилок, недоліків, проблем і причин їх виникнення, визначенням і пропозицією оптимальних шляхів і способів коригування.

Лінгвістичне співтовариство, усвідомивши потенціал ІКТ, активно розробляє шляхи підвищення ефективності в навчанні іноземних мов. Як видно з досвіду, використання ІКТ в навчанні (Гуревич, 2019), (Гуржій, 2017), (Кадемія, 2017) підвищує якість і рівень підготовки студентів.

Дистанційне навчання іноземним мовам – суттєва компонента системи відкритої освіти, що створюється на базі ІКТ. Успішність будь-якого виду дистанційного навчання залежить від ефективності взаємодії викладача та студента.

Дистанційне навчання розглядається як форма навчання, здатна докорінно змінити підготовку кадрів, тому, що саме воно відрізняється індивідуалізацією, доступністю для різних верств населення, економічною вигідністю, швидкістю впровадження знань, практичною діяльністю і, відповідно, здобуває все більше визнання в світі. Нині, в зв'язку з темпами комп'ютеризації, що підсилюються, воно зазнає найсильніші трансформації і відкриває масштабний доступ до інформації й інтерактивного діалогу.

Викладачі іноземних мов, які не мають спеціальної інформаційної освіти, безсумнівно, зазнають труднощів у роботі з комп'ютерними й інформаційно-комунікаційними технологіями під час підготовки до занять. Програмне забезпечення постійно вдосконалюється й ускладнюється, одночасно стаючи більш зручним у використанні, доступним для широкого кола користувачів, тому основний напрям перепідготовки викладачів має бути спрямований не стільки на вдосконалення технічних аспектів, скільки на освоєння нових методик і програмного забезпечення.

Зважаючи на широту поняття «Інформаційно-комунікаційні технології», використовуваного в освітній практиці, для розв'язання завдань нашого дослідження потрібна його локалізація, тобто визначення якісних ознак, що обмежують діапазон визначення технологій. Різноманітність ІКТ піддається класифікації за багатьма ознаками (за видом базового комп'ютерного засобу, формату, призначення, методичних цілей, орієнтації на вигляд і спосіб навчальної діяльності тощо). Виокремлення та характеристика програмних і програмно-методичних засобів самоконтролю стають можливими, якщо застосувати їх класифікацію за функціональним призначенням, але така класифікація, порівняно зі спробами класифікувати ІКТ в освіті за іншими ознаками, зустрічається рідко.

Відзначимо, що використання ІКТ в освітньому процесі ЗВО обмежене низкою специфічних організаційно-педагогічних умов, характером освоюваної перекладацької діяльності та її компетенцій, особливостями навчально-професійної діяльності майбутніх перекладачів. У низці професій, до яких можна віднести і професію перекладача, адекватними способами професійної підготовки є безпосереднє спілкування з викладачем, практичні дії в реальних умовах, навчання неформальній логіці у виборі професійних рішень та ін. Ці особливості й обмеження мають бути враховані в нашому дослідженні.

Інформатизація і поширення ІКТ в освіті задають власні тенденції розвитку педагогічної практики, що часто вступають у протиріччя із закономірностями освітнього процесу. Так, диверсифікація освіти, що забезпечується, в тому числі, і її інформатизація, суперечить уніфікації технологій перекладацько-професійної діяльності та професійної філологічної освіти.

Індивідуалізація освіти в умовах її інформатизації вступає в протиріччя з груповим характером перекладацької діяльності, що вимагає розвиненого «почуття ліктя» і здатності до взаємодії. Перенесення навчальних і контрольних завдань у віртуальну реальність суперечить вимогам максимальної реалістичності перекладацької підготовки. Визнання наявності цих і низки інших протиріч дозволяє зробити висновок, що ІКТ в освітньому процесі ЗВО за їх сучасного розвитку є більшою мірою засобом професійної підготовки, що підвищує ефективність традиційного практико-орієнтованого навчання і виховання, ніж інновацією, що в корені міняє навчання і виховання майбутнього перекладача. Повною мірою це стосується самостійного професійного розвитку майбутнього перекладача.

Принцип інтерактивності в традиційному навчальному процесі зазвичай розуміється як взаємодія суб'єктів навчання за допомогою безпосереднього контакту. В навчанні із застосуванням ІКТ інтерактивність – це можливість користувача активно взаємодіяти з носієм інформації, на свій розсуд здійснювати її відбір, міняти темп подачі матеріалу. Найвищий рівень інтерактивності мають електронні засоби доставки інформації або телекомунікаційні технології Інтернету, що створюють інформаційне освітнє середовище. Зараз дуже багато, що змінилося, з'явилися різні доступні засоби мультимедійних технологій, які неймовірним чином розширюють можливості викладача, роблять навчання захоплюючим відкриттям незвіданого світу іноземної мови, його культури, допомагають подолати бар'єри між людьми.

Крім того, через бурхливий розвиток технологій, те, що ми дізнаємося сьогодні, стає застарілим завтра. Тому, якщо ми хочемо йти в ногу з часом, необхідно знати, вміти застосовувати на практиці досягнення сучасних технологій. І в зв'язку з цим викладач має випереджати на два кроки своїх студентів, тобто йти попереду, направляючи навчання. Маючи вихід в Інтернет, можна знайти масу цікавих сайтів, які викладають матеріал щодо вивчення іноземної мови, орієнтований на різні рівні володіння нею. Звичайно, багато хто з них вимагають оплати і навіть передбачаються знижки, але є і безкоштовні курси он-лайн. Все це, безумовно, є сприятливим чинником, який поліпшує якість освіти. Як легко запам'ятовується географічний матеріал, до прикладу, штати Америки, коли надається карта і в окремому вікні висвічується контур штату і його назва. Варто його лише перенести на карту, і тут же видно результат – відповідь правильно, неправильно. Інше посилання дає вихід на гру «Прапори держав» матеріал, який важливий для майбутніх перекладачів.

Завдання викладача – активізувати пізнавальну діяльність студентів у навчанні іноземним мовам. Сучасні педагогічні технології такі, як навчання у співпраці, проєктна методика, використання ІКТ, інтернет-ресурсів допомагають реалізувати особистісно орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням здібностей студентів. Проведений аналіз наявної системи занять з іноземної мови дозволив виявити низку негативних моментів – недостатня увага приділяється розвитку навичок розмовної мови, як діалогічної, так і монологічної, вимагає особливої уваги робота над такими важливими видами мовленнєвої діяльності, як аудіювання і переклад. Для того щоб випускники могли впевнено почувати себе в реальній життєвій ситуації, вони і на

заняттях мають бути поставлені в такі умови, за яких за допомогою іноземної мови змогли б розв'язати потрібні для себе проблеми: і на занятті їхня діяльність має бути максимально наближена до реальної обстановки.

У пошуках кращого методу навчання іноземної мови варто звернути увагу на те, що нині в навчанні ділової іноземної мови спостерігається тенденція помітного зрушення від структурного підходу до комунікативного, гуманістичного. Як показує практика, значно виправдовує себе комунікативний підхід у викладанні ділової іноземної мови. Звернення до цього підходу передбачає використання таких методів і прийомів, які допомагають студентам оволодіти мовою в психологічно комфортній обстановці. Це не лише створення атмосфери зацікавленого спілкування, а й розуміння того, що оцінка успіхів і досягнень студента в іноземній мові має здійснюватися так, щоб не завдавати йому прикрощів і не викликати у нього почуття страху перед вивченням іноземної мови. Для того щоб випускники могли впевнено почувати себе в певній життєвій ситуації, вони і на занятті мають бути поставлені в такі умови, за яких за допомогою мови вони змогли б вирішити потрібні для себе проблеми, тобто їхні висловлювання на занятті мають бути максимально наближені до реальної обстановки. За комунікативного підходу до навчання підвищуються вимоги і до викладача іноземної мови, перш за все – це високий рівень володіння мовою, бо постійна зміна тем, різноманітність ситуацій, непередбачуваність висловлювань студентів змушують викладача «знаходитися у формі» і весь час вдосконалювати свої знання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуревич, Р. С., Кадемія, М. Ю., та ін. (2019) Підготовка майбутніх учителів в освітньо-інформаційному середовищі закладів вищої освіти засобами інформаційно-освітніх технологій. Вінниця: ТОВ Фірма «Планер».
2. Гуржій, А. М., Гуревич, Р. С., Коношевський, Л. Л., Коношевський, О. Л. (2017) Мультимедійні технології та засоби навчання. Вінниця: Нілан-ЛТД.
3. Кадемія, М. Ю., Уманець, В. О., Кізім, С. С. (2017) Інформаційно-комунікаційні технології навчання : навч.-метод. посіб. Ч. 1. Вінниця: ФОП Тарнашинський О. В.